

Вх. № /2016 г.

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДОКЛАД

от
дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и дирекция „Правна“

Относно: *Определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИВАНОВ,

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ) Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия. Във връзка с изпълнение на това законово правомощие на Комисията със Заповед № 3-Е-197 от 29.11.2016 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която след анализ на всички относими факти и обстоятелства, установи следното:

Съгласно § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ, „балансираща енергия“ е активната електрическа енергия, която операторът на електропреносната мрежа активира за компенсирание на разликата между регистрираните при него договорени и фактически реализираните графици за доставка, както и колебанията на товарите с недоговорен график на доставка. Нормите, уреждащи балансиращия пазар на електрическа енергия, се съдържат в Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ) и регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система (ЕЕС) и сигурната паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

Според чл. 107 от ПТЕЕ, на балансиращия пазар (БП) се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;
2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;
4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;
6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи, и енергия като аварийна помощ.

С оглед реализирането на електрическа енергия на БП, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) сключва договори по чл. 11, т. 7 от ПТЕЕ с доставчиците на

балансираща енергия, чиито предмет е предоставянето на балансираща енергия на преносния оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв. Предвид факта, че БП се администрира от ЕСО ЕАД, същото е страна и по всички сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечерируеми производствени и/или потребяващи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона. Сключената сделка на БП установява задълженията на съответния доставчик на БП да предоставя или купува енергия на/от преносния оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на оператора на електроенергийния пазар. Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв и/или активиране на агрегати за третичен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с преносния оператор.

В изпълнение на сключените сделки, ЕСО ЕАД купува/продава балансираща енергия въз основа на предложения за регулиране нагоре и предложения за регулиране надолу, предоставени от доставчиците на балансираща енергия, които е регистрирал по реда на ПТЕЕ. По данни на ЕСО ЕАД, към настоящия момент в регистъра по чл. 119 от ПТЕЕ са вписани следните доставчици на балансираща енергия: „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД, „ТЕЦ - Бобов дол“ ЕАД, „КонтурГлобал Марица Изток 3“ АД, „ЕЙ И ЕС - 3С Марица Изток 1“ ЕООД, „Национална електрическа компания“ ЕАД (НЕК ЕАД), както и дружествата, класирани на проведените от електропреносния оператор тръжни процедури за предоставяне на студен резерв, а именно „Биовет“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „ТЕЦ - Бобов дол“ ЕАД, „Топлофикация Русе“ ЕАД и „Брикел“ ЕАД.

С Решение № Ц-50 от 30.12.2015 г. КЕВР е определила, считано от 01.01.2016 г., пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

1. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре в размер на 202,00 лв./MWh;

2. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга регулиране надолу, в размер на 0,00 (нула) лв./MWh.

Средните месечни цени за предходните 10 месеца показват устойчивост на нивата и са отразени в таблицата по-долу:

	<i>Недостиг, лв./MWh</i>	<i>Излишък, лв./MWh</i>
Януари 2016 г.	201,78	10,37
Февруари 2016 г.	236,17	10,90
Март 2016 г.	172,83	13,04
Април 2016 г.	179,28	14,01
Май 2016 г.	167,43	20,62
Юни 2016 г.	167,67	20,22
Юли 2016 г.	157,07	17,50
Август 2016 г.	169,53	15,50
Септември 2016 г.	161,27	17,53
Октомври 2016 г.	195,80	12,26
Януари – Октомври 2016 г.	180,88	15,19

По-високите средни цени през месеците януари 2016 г. и февруари 2016 г. се дължат на постигнати цени от 800,00 лв./MWh през някои часове, но с утвърждаване на нова методика за предотвратяване на екстремни цени на балансиращия пазар от оператора на пазара, тези аномалии не се наблюдават през следващите месеци.

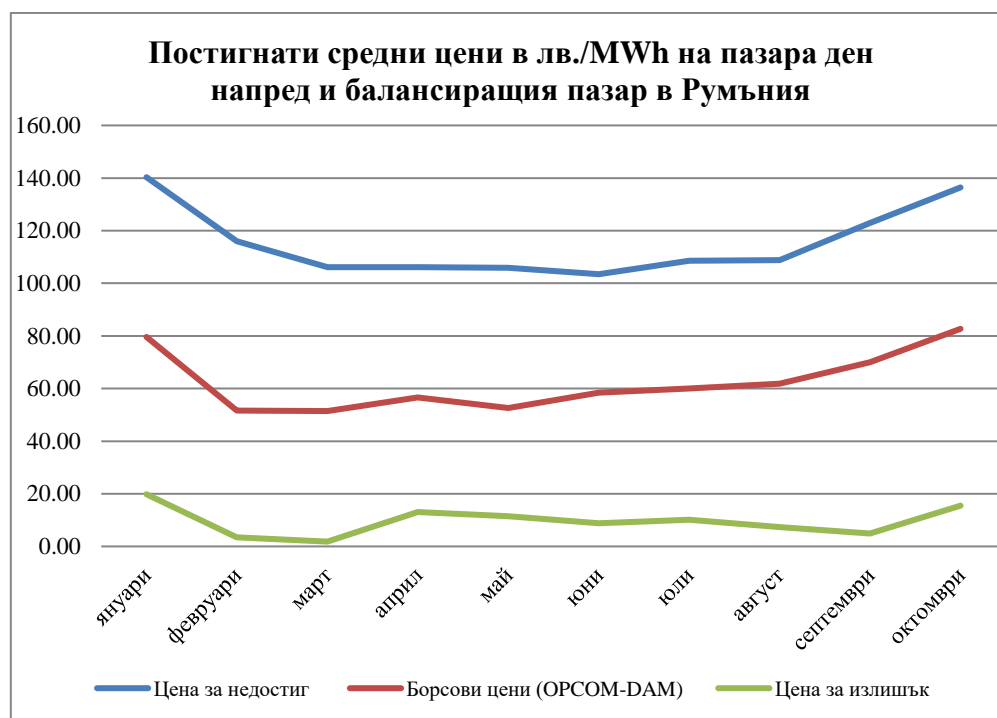
Следва да се има предвид, че посочените средни стойности на цените на балансиращата енергия се заплащат от координаторите на балансиращи групи на оператора на БП. След нетиране на небаланса, координаторите разпределят на членовете на съответната балансираща група разходите си към ЕСО ЕАД, като цените за недостиг на отделните търговски участници

намаляват до нива от около 130 лв./MWh, а за излишък се увеличават до около 30 лв./MWh, което редуцира значително разходите за балансиране на производители и потребители.

Доставчиците на балансираща енергия са централи, участващи във вторично регулиране, които определят цените си на месечна база, като се наблюдават незначителни количества от активиран студен резерв. Цените на доставчиците следва да отчитат реализираните допълнителни разходи за регулиране, свързани с намаляване или увеличаване на работната мощност по диспечерско разпореждане, поддържането на управляващите системи и да нямат спекулативен характер. Пределните цени само определят рамката, извън която липсата на конкуренция предполага изкривяване на БП. При пазарно поведение на участниците, предлаганите цени следва да са подчинени на пазарни принципи и да са на нива, позволяващи нормално функциониране на пазара без да облагодетелстват дадени участници за сметка на останалите и да отразяват принципа на равнопоставеност, заложен в ЗЕ. В същото време основните доставчици на балансираща енергия предлагат цени близки до определените пределни такива. Еднокомпонентните цени за регулиране надолу за периода януари 2016 г. – октомври 2016 г. са в диапазона от 0,00 лв./MWh до 0,50 лв./MWh, а за регулиране нагоре от 170,00 лв./MWh до 200,00 лв./MWh., т.е. твърде близки до пределните такива, определени от КЕВР.

С оглед анализ и оценка на състоянието на БП е извършен бенчмаркинг с румънската пазарна зона, с която е възможно най-скорошно обединение. В развитите пазари почасовите цени на доставчиците на балансираща енергия следват постигнатите цени на „пазара ден напред“ (ПДН), като така се постига обвързаност на двата пазара и не се допускат арбитражи. Подобна мярка осигурява пропорционалност на разходите за балансиране на пазарните участници в зависимост от почасовите цени на пазара. Постигнатата цена на ПДН функционира като минимална цена за предложенията за регулиране нагоре и максимална такава за регулиране надолу. По този начин винаги цената за небаланси е по-неблагоприятна от тази на ПДН, както и пазарните участници се стимулират да участват и на пазара на балансираща енергия с резервния си капацитет.

Подобна е и ситуацията на румънския електроенергиен пазар, резултатите от който са представени в следващата графика:

През 2016 г. ниските цени на електрическата енергия в региона понижиха значително средната цена на балансиращата енергия в Румъния, като средната ѝ стойност за недостиг в периода януари 2016 г. – октомври 2016 г. е около 116 лв./MWh, докато отчетената на българския пазар е в размер на 181 лв./MWh. В същото време при анализ на почасовите цени е видно, че максималните им стойности (в пиковите часове) са съизмерими с тези на българския

пазар – около 200 – 220 лв./MWh, т.е. по-ниската средна цена се дължи на значително по-ниската стойност на електрическата енергия за недостиг в офпиковите часове, в съответствие с ценовата крива на ПДН.

Към настоящия момент цените, предлагани от доставчиците на балансираща енергия в България, не са обвързани със спот цените на ПДН, а са постоянни на месечна база, което е причина за по-високите средни цени на българския балансиращ пазар. Следва да се има предвид, че българският ПДН към настоящия момент не е достатъчно развит и ликвиден за да послужи като база, както за определяне на референтна цена, така и за обвързване на цените на доставчиците на балансираща енергия с резултатите от него. Това от своя страна води до липса на прогнозируемост и устойчивост и поражда тенденция за предпочитане от страна на търговските участници на извънборсовата търговия чрез двустранни договори.

Предвид горните аргументи, прилагането на румънския модел за определяне на цената на доставчиците на балансираща енергия е възможно след установяване на нов пазарен модел, който предполага изцяло конкурентни условия. Последното е свързано с промяна на действащото законодателство и осигуряване на мерки за подобряване на ликвидността на ПДН, за да се превърне в надежден източник на референтна цена за ефикасното договаряне в сектора. В тази връзка до въвеждането на конкурентен пазар с оглед осигуряване на предпоставки за стабилност на сектора; икономическа целесъобразност – размерът на пределната цена за сключване на сделки с балансираща енергия следва да покрива пълните разходи на доставчиците на балансираща енергия; сигурността на снабдяването; недопускане на арбитражи между БП и ПДН, както и спазване на принципите по чл. 23, чл. 24 и чл. 31 от ЗЕ, **не съществуват обективни предпоставки и обстоятелства, които да обосновават необходимост от изменение на размера на прилаганите към момента пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре: 202,00 (двеста и два) лв./MWh, както и пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране надолу: 0,00 (нула) лв./MWh.**

В подкрепа на горното са и следните аргументи:

Резултатите от извършения симулационен анализ на база данните от работата на БП през 2016 г. показват, че при намаление на така определените пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, цената за недостиг ще се понижи до нива по-ниски от спот цената на ПДН в част от пиковите часове. Това би довело до изкривяване на пазарните отношения, тъй като се появява стимул пазарните участници да предпочетат да са в недостиг, което би затруднило управлението и сигурността на електроенергийната система. Горното се подкрепя от следващата справка за постигнатата цена на ПДН през последния месец, която е много близка до цената за недостиг, която следва да е най-високата цена на пазара с оглед нейния превантивен и възпиращ характер:

дата	час	лв./MWh
1.11.2016	5-6	143,56
1.11.2016	6-7	143,56
1.11.2016	8-9	143,56
1.11.2016	15-16	143,54
1.11.2016	9-10	143,50
1.11.2016	13-14	141,99
8.11.2016	7-8	150,07
8.11.2016	8-9	149,48
8.11.2016	17-18	147,62
10.11.2016	16-17	146,78
18.11.2016	15-16	150,09
18.11.2016	16-17	146,31
21.11.2016	9-10	148,33
21.11.2016	10-11	148,33
21.11.2016	6-7	148,31

дата	час	лв./MWh
1.11.2016	5-6	143,56
21.11.2016	8-9	146,06
21.11.2016	7-8	146,04
29.11.2016	13-14	150,09
29.11.2016	12-13	150,07
29.11.2016	14-15	150,05
29.11.2016	10-11	150,03
29.11.2016	15-16	144,87

От друга страна при увеличение на така определените пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия и установената от доставчиците практика да предлагат цени близки до пределните ще се увеличат разходите за небаланси на пазарните участници, което ще доведе до допълнителна финансова тежест върху производители и потребители в момент, в който съществува непредвидимост и несигурност във връзка с протичащите процеси по пълната либерализация на пазара и стартиране на борсовата търговия.

Пределната цена за регулиране надолу следва да е обща за всички участници на пазара, независимо от това дали използваните мощности са производствени и/или консумиращи. По този начин се осигурява недискриминационно и равнопоставено третиране на централите, предлагащи тази системна услуга, като не се допуска облагодетелстване на даден участник за сметка на останалите, както и спекулативно поведение. Пазарните принципи налагат цената за регулиране надолу да е положителна величина. При отрицателна стойност на цената централата, предоставяща системната услуга, продава недостиг, а потребителите, които са в излишък, го купуват, което противоречи на принципите на балансиращия пазар и води до екстремни стойности на балансиращата енергия и големи разходи за небаланси. Отрицателната цена за регулиране надолу представлява прекомерна санкция за производителите и потребителите, които са в излишък, която изкривява пазара, застрашава неговата работа и противоречи на европейските практики.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 и чл. 14, ал. 1 от Закона за енергетиката, и чл. 43, ал. 6 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме Комисията да вземе следните решения:

1. Да приеме доклада на работната група;
2. Да приеме проект на решение за определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия;
3. Да насрочи дата за обществено обсъждане на доклада по т. 1 и проекта на решение по т. 2;
4. Да покани за участие в общественото обсъждане заинтересованите по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката лица;
5. Докладът, проектът на решение, датата и часът на общественото обсъждане да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията.

Приложение: проект на решение.